

Læknafelag Føroya:

- Vit mugu ansa eftir ikki at blíva eftirbátar

Pál Weihe, formaður í Føroya Læknafelag, sigur, at lutfalsliga lága játtanin til heilsuverkið í Føroyum er ein vandamikil gongd. Ein heilsufaklig fyrisiting er ein gongd leið, meinar hann

PÆTUR HJALMAR EVENSSON

PATURE@SOSIALURIN.FO

Læknafelag Føroya hevur ta greiðu niðurstøðu, at um føroyska heilsuverkið skal vera á sama støði sum heilsuverk í okkara grannalondum, skulu útreiðslurnar til heilsuverkið hækka munandi, tí í lötuni nýta vit færri krónur fyri hvønn íbúgva enn hini Norðurlondini. Samstundis skulu vit hava eitt lutfalsliga stórt tal av serlæknum og kommunulæknum aftrat teimum, vit hava í dag. Haraftrat er tað umráðandi at fáa eitt nýtt heilsustýrið sett á stovn.

Játtanin er ov lítil

Í nógv ár hevur Læknafelagið víst á, at játtanin til heilsuverkið er ov lítil, um vit samanbera okkum við onnur lond.

- Føroyska heilsuverkið skuldi verið meira irrationelt at drivið enn tey stóru í grannalondunum, men allíkvæl brúka vit færri pengar enn aðrastaðni. Vit skuldu í veruleikanum brúkt meir, tí vit eru so fáment, sigur Pál Weihe, formaður í Læknafelagnum.

Hann sigur, at hetta kemur aftur á aftur, tí stjórar verða settir í eina trupla støðu, tá pengar mangla.

- Trupulleikin er, at tað gongur ov ofta galið, og figgjarkarmarnir verða ov treingir. Grundleggjandi hevur leiðsluskiftið nakað við karmarnar at gera, sigur Pál Weihe.

Tørvur á heilsufakligari fyrisiting

Pál Weihe heldur, vit mangla at uppbyggja eina sterka fakliga heilsuorganistatión. Bæði á teimum trimum sjúkhusunum og í primera sektorinum.

- Tað kundi gott verið fyrisitið av einari felags leiðslu, sum hevur innlit í, hvørji heilsukrøvini eru í dag, og tey innlitini, sum skulu til fyri at skera gamlar viðgerðir burtur og seta nýggjar við. Eisini innlit í hvar læknafrøðin er á veg

komandi 5-10 árin, sigur hann.

Og tað krevur stórt innlit í heilsuverkið fyri at skilja tað.

- Eitt er at skilja, hvussu játtanarstreymurin fer, og hvussu pengarnir verða brúktir á einum excel-arki; tað er mikið gott - men mann má hava eitt samanhagandi bilæt av øllum kompleksitetunum fyri at kunna stýra heilsuverkinum skynsamt, tí annars verður tað bara tilvildarligt, sigur Pál Weihe.

Læknafelagið hevur fleiri ferðir skotið upp at seta á stovn eina heilsufakliga fyrisiting - eitt heilsustýri - har mann setir út í kortið, hvat vit vilja við føroyska heilsuverkinum, og hvørjar ambitióinir skulu vera settar til teir ymsu avbjóðingarnar í heilsuverkinum. Felagið meinar, at vit eru

noydd til at vera varin og ikki brúka allar pengarnar til ymiskt óvantað.

- Tað merkir, at játtanin skal vera eitt sindur rúmlig. Tá skal hendan heilsufakliga fyrisitingin, sum hevur gjørt sitt uppskot, leggja tað fyri Heilsumálaráðið. Heilsumálaráðið kann tá til dømis siga, at figgjarkarmarnir eru ikki so stórir, sum heilsufakliga fyrisitingin ynskir sær. Men so fer mann út í samráðingar um tað, soleiðis at tað er púra opið, hvat tað er, sum vit mugu skera burtur, og hvat vit ikki fáa við. Hetta skal vera samskipt út til almenningin, so øll fáa tað at vita, sigur Pál Weihe.

Mugu ikki blíva eftirbátar

Pál Weihe sigur, at hann er nøgdur við tey smáu framstigini í

føroyska heilsuverkinum. Men har eru nógv avbjóðingar, sum krevja stóran fakligan førleika.

- Eg haldi meg vita, hvussu eitt heilsuverk eigur at vera, og tað gera teir flestu av mínum starvsfeløgum eisini. Tað vil siga, at vit hava ambitióinir vegna læknafakið at vilja sleppa at geva Føroya fólki tey stóru frambrót, sum læknafrøðin hevur verið ígjøgnum seinastu 50 árin, og sum framvegis eru í støðugum

mann so fáa politikararnar at gera nakað við, visir Pál Weihe á.

Ung fólk á veg

Trupulleikin í føroyska heilsuverkinum hevur leingi verið, at mann ikki hevur havt nógv fólk til at røkja læknastarvini. Pál Weihe sær tó eisini positivt uppá framtíðina.

- Tað eru góðar tíðir á veg, tí vit hava ung fólk, sum eru í læru, og um 10-15 ár eru tey klár at koma í eina yvirlæknastatión. Men her hevur tað stóran týðning, at vit hava samband við tey ungu fólkin, og at vit eggja teimum til eitt ávíst starv, tá tey eru liðug við spesialið um nøkur ár.

Talgildar journalir

Føroyskir sjúklingar kunnu sum nú er ikki lesa sína sjúkradagbók. Í Danmark er tað øðrvísi. Allir danskir borgarar kunnu lætt og skjótt logga inn á ein talgildan miðil við sínum CPR-nummari og NemID og lesa sína sjúkradagbók. Í 2017 heitti Læknafelagið á at seta pening av til at gjøgnumdigitalisera alt heilsuverkið.

- Sjálvandi skulu føroyingar eisini hava hendan møguleikan. Læknar eru til fyri sjúklingin og bara hann, og tí skulu vit syrgja fyri, at hann er væl kunnaður, sigur Pál Weihe.

Vánalig læknatænasta kann ikki dyljast

Læknafelag Føroya heldur, at føroyska samfelagið eigur at gera sær greitt, hvat tað er fyri eitt heilsuverk, vit vilja hava.

- Um vit lata standa til, fara vit ikki at kunna siga, at vit hava eitt líka gott heilsuverk sum grannalondini. Vánalig læknatænasta fer ikki at kunna dyljast, men verður ein politiskur trupulleiki. Upplýsingar á internetinum og í miðlum fara at gera sjúklingar í Føroyum fjarar fyri at meta um læknatænastuna í Føroyum og samanbera tænasturnar í Føroyum við, hvussu tænastan er aðrastaðni.

Læknafelagið leggur stóran dent á, at læknafrøðiligi kunnleikin og førleikin veksur skjótt.

- Spurningurin er, um føroyingar vilja gjalda tað, sum tað kostar. Lutfalsliga lága játtanin til heilsuverkið í Føroyum og lági parturin av bruttotjóðarúrtøkuni, sum hevur verið brúktur til heilsuverkið, er ein vandamikil gongd.

Samanborið**við Danmark:**

Vit mangla umleið 100 læknastørv

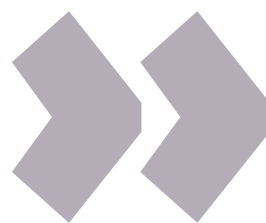
Á landsfundinum hjá Sambandsflokkinum fyrst í mars vísti Pál Weihe á eina nýggja meting frá danska Heilsumálaráðinum um læknatørvin nú og fram til 2040. Har varð mettt um læknatørvin fyri hvørjar 1.000 íbúgvar, og í hesum sambandi samanbar Pál Weihe tøluni við okkara fólkatál. Hann kallar úrslitið skelkandi.

- Um vit samanbera okkum við serlæknamanningina í Danmark áttu 143 serlæknar (yvirlæknar og kommunulæknar) at verið í Føroyum. Í dag eru 42 serlæknar í starvi innan sjúkrahúsverkið og 24,5 kommunulæknar. Beint nú eru 7 ósett sjúkrahúslæknastørv 9,5 ósett kommunulæknastørv. Harumframt fara 10 av teimum 42 serlæknunum skjótt frá fyri aldur, tí teir eru eldri enn 60 ár.

Niðurstøðan hjá Pál Weihe er:

- Vit mangla sostatt í dag út við hundrað læknastørv, av teimum umleið seksti serlæknar, um læknatænastan skal vera á sama stigi í Føroyum sum í Danmark.

Pál Weihe leggur aftrat, at vit tó eisini hava konsultentskipanir úr grannalondum, og harumframt senda vit nógv sjúklingar av landinum, sum bótir um serlæknatørvin.

- Føroyska heilsuverkið skuldi verið meira irrationelt at drivið enn tey stóru í grannalondunum, men allíkvæl brúka vit færri pengar enn aðrastaðni

vøkstri. Fyri okkum er tað ógvuliga umráðandi, tí vit mugu ansa eftir ikki at blíva eftirbátar.

Almennar bíðilistar fyri fólksins áhuga

Til dømis verður skotið upp av Læknafelagnum, at vit gera nakrar almennar bíðilistar, sum eru heilt skiljandi fyri øll, og sum vísa, hvussu long bíðitíðin til ymsar viðgerðir er. Hetta skal vera skrivað við orðum sum bæði sjúklingar og politikarar og fyrstatar skilja.

- So kunnu øll lesa tað og fyrhalda seg til tað. Uppá hendan máttan kann almenningurin eisini taka stóðu til, um tey vilja góðtaka eina bíðitíð á til dømis eitt ár til eina ávísa viðgerð, og tað kann